

REPETYTORIUM

wiedza o społeczeństwie

Nowa podstawa programowa

Od września 2024 r. obowiązuje uszczuplona podstawa programowa. Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Edukacji Narodowej wskazujemy materiał, który **wykracza poza nową podstawę programową w zakresie rozszerzonym**.

Lista rozdziałów, które nie obowiązują w całości:

- Kultura i pluralizm kulturowy (str. 20)
- Współczesne spory światopoglądowe (str. 26)
- Role i grupy społeczne (str. 46)
- Wielowarstwowość tożsamości narodowej (str. 77)
- Patologie życia publicznego (str. 113)
- Opinia publiczna (str. 144)
- Rodzaje stanów nadzwyczajnych w Rzeczypospolitej Polskiej i warunki ich wprowadzania (str. 219)
- Służba cywilna w Rzeczypospolitej Polskiej (str. 220)
- Systemy sprawowania władzy w państwach niezachodnich (str. 221)
- Polityki publiczne w dziedzinie bezpieczeństwa (str. 240)
- Relacje państwo-Kościół (str. 242)
- Immunitety (str. 246)
- Opozycja polityczna (str. 247)
- System prawny Rzeczypospolitej Polskiej (str. 275)
- Struktura sądownictwa w Polsce (str. 280)
- Prawo cywilne (str. 290)
- Prawo karne (str. 309)
- Światowy i europejski system ochrony praw człowieka (str. 330)
- Globalizacja współczesnego świata (str. 357)
- Kulturowe i historyczne podwaliny jedności europejskiej (str. 384)
- Perspektywa dalszych akcesji (str. 412)
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP (str. 416)
- Relacje Polski z państwami sąsiedzkimi będącymi członkami UE (str. 418)
- Stosunki Polski z państwami wiodącymi na arenie międzynarodowej (str. 422)
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych (str. 430)
- Kształcenie ustawiczne (str. 431)
- Nauka (str. 432)
- Szkoły wyższe (str. 435)

Lista rozdziałów, które nie obowiązują – z wyjątkiem wymienionych zagadnień:

- Organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka str. 343–346 – z wyjątkiem: **Polska Akcja Humanitarna** str. 344–345
- Charakterystyka wybranych mocarstw światowych str. 351–356 – z wyjątkiem: **Chińska Republika Ludowa** str. 352–353
- Najważniejsze współczesne konflikty międzynarodowe str. 360–363 – z wyjątkiem: **Wojna w Jugosławii** str. 360–361 i **Konflikty etniczne w Afryce** str. 363
- Zapobieganie konfliktom i walka z terroryzmem str. 366–371 – z wyjątkiem: **Misje pokojowe ONZ** str. 369–370 i **Międzynarodowe Misje pokojowe i operacje militarne z udziałem Polski** str. 370
- Europejskie organizacje międzynarodowe str. 371–376 – z wyjątkiem: **Regionalne inicjatywy z wiodącym udziałem Polski** str. 371

REPETYTORIUM

wiedza o społeczeństwie

Szczegółowy wykaz treści z Repetytorium wiedza o społeczeństwie, które **nie obowiązują według nowej, uszczuplonej podstawy programowej 2024:**

CZŁOWIEK W SPOŁECZEŃSTWIE

- **Człowiek:** Potrzeby człowieka i ich hierarchia str. 8–9, Formy komunikacji str. 9–10, Zachowania asertywne str. 10–11, Autoprezentacja str. 11–12
- **Osobowość człowieka:** Inteligencja a inteligencja emocjonalna str. 15, Kształtowanie i zmiana postaw str. 16

RÓŻNORODNOŚĆ KULTUROWA

- **Kultura i pluralizm kulturowy:** str. 20–23 – cały rozdział
- **Religia jako zjawisko społeczne:** Obrzędy doroczne i obrzędy przejścia str. 25–26
- **Współczesne spory światopoglądowe:** str. 26–30 – cały rozdział

STRUKTURA SPOŁECZNA I PROBLEMY SPOŁECZNE

- **Społeczeństwo:** Cechy współczesnego społeczeństwa str. 32–33, Normy społeczne i ich rodzaje str. 33–35, Alienacja str. 35–36, Zasadność teorii „człowieka sowieckiego” str. 42 (Klasy, warstwy i zmiany społeczne), Wartości afirmowane w polskim społeczeństwie str. 44, Przystosowanie do zmian systemowych str. 46
- **Role i grupy społeczne:** str. 46–50 – cały rozdział
- **Problemy i konflikty społeczne:** Tolerancja a akceptacja str. 55, Swoi i obcy str. 55–56, Nietolerancja i stygmatyzacja str. 56–58, Stereotypy str. 58–59, definicja Eskalacji konfliktu oraz następujące pod nią punktory str. 60, Podstawowe metody rozwiązywania konfliktów str. 61–62

ASPEKTY ETNICZNE ŻYCIA SPOŁECZNEGO

- **Naród:** Postawy wobec ojczyzny i narodu str. 67, Postawy społeczeństwa polskiego wobec innych narodów str. 73–75
- **Wielowarstwowość tożsamości narodowej:** str. 77–78 – cały rozdział

PAŃSTWO, MYŚL POLITYCZNA I DEMOKRATYZACJA

- **Państwo i jego funkcjonowanie:** organiczna teoria genezy państwa str. 85 tabela
- **Ideologie i doktryny polityczne:** Równość, wolność i sprawiedliwość w różnych nurtach myśli politycznej str. 88, Założenia ideowe ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych str. 91 (Założenia myśli propaństwowej), Założenia ideowe wybranych ruchów społecznych str. 92–94, Główne fazy kształtowania się systemu demokratycznego str. 96–99, Demokracja bezpośrednia str. 104–106, Patologie demokracji str. 110
- **Współczesna demokracja w Polsce i na świecie:** Problemy polityki bezpieczeństwa społecznego str. 111, Zadania państwa w zakresie bezpieczeństwa społecznego str. 111–112
- **Patologie życia publicznego:** str. 113–115 – cały rozdział
- **Uczestnictwo obywateli w życiu politycznym:** pierwszy akapit z punktami pod tytułem podrozdziału str. 115, tabela Strategie kampanii wyborczej str. 117 (Pozyskiwanie elektoratu przez partie polityczne), Rola ruchów obywatelskiego sprzeciwu i emancypacji w systemie demokratycznym str. 117

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE I KULTURA POLITYCZNA

- **Społeczeństwo obywatelskie:** Filozoficzny rodowód społeczeństwa obywatelskiego str. 121–122
- **Obywatel i obywatelstwo:** Obywatelstwo unijne str. 132–133, Obywatelstwo a narodowość str. 133, Cnoty obywatelskie str. 134, Nieposłuszeństwo obywatelskie str. 134–135, Warunki formalne uprawniające obywatela do udziału w wyborach str. 135, Dostęp obywateli do informacji publicznej str. 136–137, Sposoby odwoływania się obywateli do decyzji rządu str. 137–139, Bezpaństwowość i podwójne obywatelstwo str. 139
- **Kultura polityczna:** Aktywność wyborcza w Polsce str. 143 (Obywatelskie postawy polityczne)
- **Opinia publiczna:** str. 144–147 – cały rozdział

RYWALIZACJA O WŁADZĘ

- **Partie polityczne:** Formy prawne tworzenia partii politycznych str. 154–155, Program polityczny str. 156, Ewolucja partii politycznych str. 157, Funkcje partii politycznych str. 158–159
- **Systemy partyjne:** Systemy partyjne w państwach niedemokratycznych str. 162–165, Modelowe systemy partyjne str. 166–168
- **Wybory:** Funkcje wyborów w państwach niedemokratycznych str. 172, Przejawy naruszenia uczciwości procedur wyborczych str. 172–173, tabela str. 175 (Systemy wyborcze w Polsce – Zasady ordynacji wyborczej), Kampania wyborcza str. 177–179, Materiały wyborcze str. 179

MODELE SPRAWOWANIA WŁADZY

- **Formy państwa:** Reżim polityczny str. 188, Ustrój terytorialny str. 188, Typy państw str. 189
- **Władza ustawodawcza, czyli legislatywa w państwie demokratycznym:** Procedura uchwalania ustawy budżetowej str. 206–207 (Parlament RP), Tryb powoływania rządu str. 213 (Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej), Rząd mniejszościowy str. 214 (Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej), Rząd większościowy str. 214–215 (Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej)
- **Rodzaje stanów nadzwyczajnych w Rzeczypospolitej Polskiej i warunki ich wprowadzania:** str. 219–220 – cały rozdział
- **Służba cywilna w Rzeczypospolitej Polskiej:** str. 220–221 – cały rozdział
- **Systemy sprawowania władzy w państwach niezachodnich:** str. 221–224 – cały rozdział

RODZAJE POLITYK PUBLICZNYCH PAŃSTWA

- **Polityki publiczne w dziedzinie gospodarki i rozwoju państwa:** Procedura uchwalania ustawy budżetowej str. 228 (Finanse publiczne), Strategia rozwoju gospodarczego państwa str. 229, Modele polityki regionalnej str. 229–231, Wybrane założenia i rozwiązania polityki przemysłowej w RP str. 231–232, Wybrane założenia i rozwiązania gospodarki żywnościowej w RP str. 233, Polityka państwa na rynku pracy str. 234–235, Polityka prorodzinna państwa str. 235–236, Polityka senioralna państwa str. 236, System ubezpieczeń społecznych str. 237, Polityka państwa w dziedzinie badań, nauki i innowacji str. 238–240
- **Polityki publiczne w dziedzinie bezpieczeństwa:** str. 240–243 – cały rozdział
- **Relacje państwo-Kościół:** str. 243–244 – cały rozdział

KONTROLA WŁADZY

- **Immunitety:** str. 246–247 – cały rozdział
- **Opozycja polityczna:** str. 247–250 – cały rozdział
- **Inne instytucje kontroli: Wpływ opinii publicznej i zachowań politycznych społeczeństwa na decyzje władz** str. 264

SYSTEM PRAWA W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

- **Prawo:** Podstawowe gałęzie prawa – prawo bankowe, prawo podatkowe, prawo pracy, prawo rodzinne i opiekuńcze str. 270 (Gałęzie prawa), Norma prawna str. 270–271
- **Procedury legislacyjne w RP:** Procedura zmiany konstytucji w RP str. 275, Procedura uchwalania ustawy budżetowej str. 275
- **System prawny Rzeczypospolitej Polskiej:** 275–279 – cały rozdział
- **Struktura sądownictwa w Polsce:** str. 280–289 – cały rozdział
- **Prawo cywilne:** str. 290–305 – cały rozdział
- **Prawo rodzinne:** Władza rodzicielska str. 308, Konkubinat str. 308–309
- **Prawo karne:** str. 309–316

PRAWA CZŁOWIEKA I ICH OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

- **Światowy i europejski system ochrony praw człowieka:** str. 330–346 – cały rozdział z wyjątkiem: **Polska Akcja Humanitarna** str. 344

ŁAD MIĘDZYNARODOWY

- **Typy ładów międzynarodowych:** pierwszy akapit wraz z tabelką str. 349, tabelka Hierarchia mocarstw świata str. 350 (Mocarstwa), Stany Zjednoczone str. 351 (Charakterystyka wybranych mocarstw światowych), Indie str. 353 (Charakterystyka wybranych mocarstw światowych), Zmiany w międzynarodowym ładzie politycznym i gospodarczym w XXI wieku str. 353–354 (Charakterystyka wybranych mocarstw światowych), BRICS i Szanghajska Organizacja Współpracy (SCO) str. 354, Strategiczne zasoby naturalne str. 354, Międzynarodowa pozycja a stopień zamożności państwa str. 355, Globalna Północ a Globalne Południe str. 355–356
- **Globalizacja współczesnego świata:** str. 357–360 – cały rozdział
- **Najważniejsze współczesne konflikty międzynarodowe:** str. 360–363 – cały rozdział z wyjątkiem: **Wojna w Jugosławii** str. 360–361 i **Konflikty etniczne w Afryce** str. 363
- **Terroryzm:** str. 364–366 – cały rozdział
- **Zapobieganie konfliktom i walka z terroryzmem:** str. 366–370 – cały rozdział z wyjątkiem: **Misje pokojowe ONZ** str. 369–370 i **Międzynarodowe pokoje i operacje militarne z udziałem Polski** str. 370
- **Europejskie organizacje międzynarodowe:** str. 371–376 z wyjątkiem: **Regionalne inicjatywy z wiodącym udziałem Polski** str. 371
- **Organizacja traktatu północnoatlantyckiego – NATO:** Struktura NATO str. 378–379, Najważniejsze operacje wojskowe NATO str. 379
- **Organizacja Narodów Zjednoczonych – ONZ:** Organizacje wyspecjalizowane ONZ oraz inne organizacje międzynarodowe str. 381–382

INTEGRACJA EUROPEJSKA

- **Kulturowe i historyczne podwaliny jedności europejskiej:** str. 384–390 – cały rozdział
- **Unia Europejska:** Cztery wolności Unii Europejskiej str. 392, Ojcowie zjednoczonej Europy str. 392–393, Organy doradcze Unii Europejskiej str. 395, Prawo wspólnotowe str. 395–396, Trzy Filary Unii Europejskiej str. 396, Zasady subsydiarności w działaniu UE str. 397, Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy (2004 r.) str. 398 (Wybrane traktaty europejskie), Traktat nicejski str. 398–399 (Wybrane traktaty europejskie), Traktat amsterdamski str. 399 (Wybrane traktaty europejskie), Jednolity akt europejski str. 399 (Wybrane traktaty europejskie), Traktat fuzyjny – Traktat brukselski str. 399 (Wybrane traktaty europejskie), Traktaty rzymskie – Traktaty EWG i EURATOM str. 399–400 (Wybrane traktaty europejskie), Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali str. 400 (Wybrane traktaty europejskie), Układ z Schengen str. 400, Strefa euro str. 401–402, Euroregiony str. 405–406

- **Polska w Unii Europejskiej:** Nauka w państwach EU str. 409–410, Praca w państwach UE str. 410–412
- **Perspektywa dalszych akcesji:** str. 412–413 – cały rozdział

POLITYKA ZAGRANICZNA POLSKI

- **Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP:** str. 416–417 – cały rozdział
- **Relacje Polski z państwami sąsiedzkimi będącymi członkami UE:** str. 418 – cały rozdział
- **Stosunki Polski z pozostałymi sąsiadami:** Stosunki polsko-rosyjskie str. 420–421
- **Stosunki Polski z państwami wiodącymi na arenie międzynarodowej:** str. 422–423 – cały rozdział
- **Udział Polski w międzynarodowych misjach pokojowych i operacjach militarnych:** tabela Międzynarodowe misje pokojowe i operacje militarne z udziałem Polaków – Operacja Pustynna Tarcza, Operacja Pustynny Grzmot, Operacja Pustynny Lis, Misje specjalne KBWE w byłej Jugosławii, ECOMM – Misja Obserwacyjna Wspólnoty Europejskiej, IFOR – Siły Implementacyjne NATO, Misja OBWE w Chorwacji, SFOR – Siły Stabilizacyjne NATO, Misja OBWE w Bośni i Hercegowinie, KVM – Misja Weryfikacyjna w Kosowie, Operacja Allied Force, AFOR – Siły Zbrojne NATO w Albanii, KFOR – Siły Zbrojne NATO w Kosowie, EUMM – Misja Obserwacyjna UR, Operacja Bursztynowy Lis, Operacja Sojusznicza Harmonia, EUFOR Concordia – Siły Zbrojne UR w Macedonii, Operacja Concordia, EUFOR Althea – Siły Zbrojne UE w Bośni i Hercegowinie, Operacja Althea, Misja KBWE/OBWE w Gruzji, Operacja Uphold Democracy str. 425–427

EDUKACJA I NAUKA

- **Podnoszenie kwalifikacji zawodowych:** str. 430–431 – cały rozdział
- **Kształcenie ustawiczne:** str. 431–432 – cały rozdział
- **Nauka:** str. 432–434 – cały rozdział
- **Szkoły wyższe:** str. 435–439 – cały rozdział